

Harju maakonnas Kuusalu vallas Pärисpea külas Aksli I kinnistu eraldisel 3 harvendusraie ja aegjärgse raie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes 14.08.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22 ja lg 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Harju maakonnas Kuusalu vallas Pärисpea külas Aksli I kinnistu (registriora nr 8831902, katastriüksus katastritunnusega 42301:003:0604) eraldisel 3 harvendusraie ja aegjärgse raie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Kinnistu omaniku volitatud esindaja Eesti Maavara OÜ (10817713) esindaja Randy Soosaar esitas 14.08.2025 Keskkonnaametile metsateatise Aksli I kinnistu eraldisel 3 harvendusraie ja aegjärgse raie tegemiseks. Raie on kavandatud kokku 1,39 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 126 tm. Metsateatise on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) nr-te 50001153569 ja 50001153570 all.

Kavandatav raieala paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel Lahemaa looduslal ja Lahemaa linnualal ning Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrusega nr 18 „Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri) kaitse alla võetud Lahemaa rahvuspargi Lahemaa piiranguvööndis.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22, § 6¹ lg 3, § 7 p 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 4, MS § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lg-s 2 sätestatud tähtjast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Aksli I kinnistu eraldise 3 lääneosas kavandatakse harvendusraiet 0,89 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 62 tm. Harvendusraiet tehakse hooldusraiena metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks (MS § 28 lg 4 p 2, lg 7 p 2). Harvendusraie tegemisel ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks sama paragrahvi lg 4 alusel kehtestatud alammäärast (MS § 31 lg 2). Pärast harvendusraiet ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja¹ (MME) lisas 1 märgitust (MME § 6 lg 4).

Aksli I kinnistu eraldise 3 idaosas kavandatakse aegjärgset raie 0,5 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 64 tm. Aegjärgne raie on turberaiena uuendusraie (MS § 28 lg 4 p 1, § 30 lg 1), mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lg 6). Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvast metsast puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS 30 lg 2).

Looduskaitse seaduse (LKS) § 14 lg 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektidel tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” p 2 kohaselt ei tohi 65% ja suurema algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie I järguga viia madalamale kui 50% ja II raiejärguga madalamale kui 30%. Aksli I kinnistu eraldise 3 selles osas teostati 05.10.2018 kinnitatud metsateatise nr 50000180829 alusel aegjärgse raie I raiejärg. Aegjärgse raiega alustamise ajal kehtinud metsa inventeerimisandmete (registreeritud 24.09.2018) kohaselt oli eraldise 3 puistu esimese rinde täius 82%. Kavandatav raie on seega aegjärgse raie II raiejärg, mistõttu ei tohi antud juhul puistu esimese rinde raiejärgne täius eraldisel 1 langeda alla 30%.

Keskkonnaministri 27.12.2006 määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri” (edaspidi *MME*) § 5 lg 5 sätestab, et turberaie järgmise raiejärgu võib teha, kui raielangil kasvab MME § 15 alusel sobivaks tunnistatud liigi järelkasvu elujõulisi vähemalt 0,3 m kõrguseid puid vähemalt 1000 tk/ha. Eraldisel 3 Keskkonnaameti poolt 28.08.2025 läbi viidud välitöö nr 10000079969 kohaselt on eraldise 3 selle osa täius praegu 59% ja alal on olemas turberaie järgmise järgu teostamiseks vajalik järelkasv.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Aksli I kinnistu asub Harju maakonnas Kuusalu vallas. Kavandatav raieala jääb alale, kus kehtib Loksa Vallavolikogu poolt 27.01.2000 kehtestatud Loksa valla üldplaneering²

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 nr 88 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Kättesaadav: <https://www.kuusalu.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

(üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Loksa vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatavate raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud MME §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raie töödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Aksli I kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspriirkonnas.

Kavandatava raieala mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m)³ on kavandatud harvendusraie (kokku 1,32 ha suurusel pindalal kavandatava raie mahuga 82 tm) sama kinnistu eraldisel 4 ja 5.

Raie tegega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

Raicalal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raicala asub mustika kasvukohatüübis. Eraldisel 3 kasvab küps männi enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandataivatest raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raied läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel ei esine häiringuid, mis võiksid mõjutada keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, ala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Lahemaa rahvuspark kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala koosseisu. Lahemaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pärandkultuurmaastiku, sealhulgas pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi⁴ elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse (kaitse-eeskirja § 18 lg 2). Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 22.

Kavandatav raieala jääb Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel tervenisti III kategooria kaitsealuste⁵ linnuliikide laanepüü (*Tetrastes bonasia*) ja muusträhni (*Dryocopus martius*) elupaika (registrikoodid vastavalt KLO9130972 ja KLO9130929).

Kultuuriväärtuseid raicalal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandataivate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandataivate raiete mõju keskkonnaelementidele:

Kaitse-eeskirja järgi on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (kaitse-eeskirja § 22 lg 3). Pinnast ei kahjustata, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või külmumata pinnaselt kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁵ III kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 19.05.2004 määrusega nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

Vesi – raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata.

Välisõhk ja kliima – kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele (sh on turberaielangi suurus kooskõlas kaitse-eeskirja § 22 lg 1 p-s 1 sätestatud lubatava turberaielangi suurusega) ning selle käigus ei teki lagedat ala (puistu täius jääb vähemalt 30%), seega ei mõjuta raie eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatavad raieid neid elemente oluliselt ei mõjuta, raieid on kavandatud kokku 1,39 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 126 tm (koos piirnevate raietega 2,71 ha hinnangulise raiemahuga 208 tm), raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatavad raied on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Lahemaa looduslal ja Lahemaa linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi korraldus nr 615) lisa 1 p 1 alap-s 24 ja p 2 alap-s 167.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lg 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lg 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

Looduskaitseseaduse (LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada,

⁶Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Eraldise 3 lääneosas kavandatakse hooldusraiena harvendusraiet, mille käigus eemaldatakse lähitulevikus välja langevate puud, kuid puistu esimene rinne säilib. Eraldise 3 idaosas kavandatakse aegjärgse raiena turberaie teist järku, mille käigus vähendatakse puistu täiust 30 protsendini, võimaldamaks puistu looduslikku uuenemist vana metsa turbe all, kuid puistu esimene rinne säilib. Vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Seega, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu oluliselt.

Kavandataval raiealal ei ole Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpe, kuid raieala 30 m mõjualas (sh Aksli I kinnistul) on registreeritud Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpidest (edaspidi ka *metsaelupaigad*) *9010 (vanad loodumetsad). Lisaks on kavandatava raieala 30 m mõjualas inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp 9070 (puiskarjamaad), mille kaitse kuulub samuti Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkide hulka.

Kuivõrd raieid ei tehta elupaikades ning piirneval alal teostatava raie käigus puistu ülarinne säilib, siis ei saa piirnevatel aladel esinevate elupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid metsamaterjali kokkuvedu on antud juhul võimalik teostada metsaelupaiku läbimata. Metsaelupaikade kahjustamine ei ole lubatud. Üldreeglina tuleb metsamajandamisel elupaigatüüpides sõitmist vältida, kuid kui see ei ole võimalik, siis tuleb kokkuveoteede kavandamise lähtuda üldistest põhimõtetest, mis on leitavad Keskkonnaameti kodulehelt⁸.

EELIS-e andmetel jääb kavandatav raieala III kategooria kaitsealuse linnuliigi laanepüü (*Tetrastes bonasia*) piiritletud elupaika. Laanepüü elupaikade kaitse on Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgiks (korralduse 615 lisa 1 p 1 alap 24).

Natura standardandmebaasi alusel on Lahemaa linnualal laanepüü puhul hinnatud seisund soodsaks, kui alal pesitseb 450–500 paari linde. Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava 2016–2025 (edaspidi *kaitsekorralduskava*) laanepüüle eraldi mõõdetavat kaitse-eesmärki ei sea, kuid toob esile 2014. aastal teostatud Lahemaa linnustiku inventuuri, mille hinnangul pesitses Lahemaa linnualal 400–500 laanepüü paari. EELIS-es on inventuuri läbi viimise ajal olnud leiukohti 1. Praeguse seisuga on Lahemaa rahvuspargis 21 laanepüü leiukohta kogupindalaga 171 ha. IUCN liikide ohustatuse hindamise järgi on laanepüü sigiv asurkond Eestis 2023. aasta seisuga ohualtis seisundis ja Euroopas 2021. aasta seisuga soodsas seisundis.

Juhul, kui laanepüü elupaikades, mis asuvad kaitseala piiranguvööndites, kus liik on kaitse-eesmärgiks ja liigi arvukus on vähemalt eesmärgina sätestatud tasemel, lähtutakse põhimõtetest, et välditakse üle 0,5 ha suurusi uuendusraied ning raied teostatakse väljaspool pesitsusperioodi, mis kestab 1. aprillist kuni 30. juunini, siis ei ole raietöödel laanepüüle olulist mõju. Lisaks on raiete käigus soovitatav jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata vähemalt 0,05 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne. Raidmeid on soovitatav ladustada

⁸ <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/tegevused-kaitstavatel-aladel/muud-luba-vajavad-tegevused#juhis-kaitstavatel-a>

selliselt, et need ei kataks olulist osa metsa pinnasest, et mitte vähendada oluliselt toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele⁹.

Laanepüü elupaigaks on enamasti segametsad, stabiilseimaks biotoobiks on raiumata eririndelised tuulemurdude ja häiludega vanad mitmekesised metsad. Enamasti märtsi keskpaiku hakkavad isased laanepüüd mängima ja kodupiirkonda kaitsma. Emaslinnud munevad tavaliselt aprilli teisel poolel, Eesti Ornitoloogiaühingu pesakaardiandmestiku põhjal on täiskurni leitud mai algusest juuni lõpuni, pojad kooruvad pärast 23–27 päevast haudumist ning nad lahkuvad pesast kohe pärast koorumist. Seejärel viibib emaslinnu juhitud pesakond lähiümbruses. Laanepüü pesitsuse võib nurjata pesitsusaegne häirimine või otsene kurna või pesapoegade hukkumine, kusjuures peamiseks negatiivseks faktoriks on pesitsusaegsed raietööd pesa läheduses tundlikul perioodil (pesitsemiseks valmistumise, munemise, haudumise ja väikeste poegade ajal). Pesitsusperioodil elupaigas metsaraiest hoidumine aitab tagada laanepüü eduka paljunemise. LKS § 55 lg 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud.

EELIS-e andmetel jääb kavandatav raieala III kategooria kaitsealuse linnuliigi musträhni (*Dryocopus martius*) piiritletud elupaika. Musträhni elupaikade kaitse on Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgiks (korralduse 615 lisa 1 p 1 alap 24).

Natura standardandmebaasi alusel on Lahemaa linnualal musträhni puhul hinnatud seisund soodsaks, kui alal pesitseb 50–75 paari linde. Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava 2016–2025 (edaspidi *kaitsekorralduskava*) musträhnile eraldi mõõdetavat kaitse-eesmärki ei sea. 2014. aastal teostatud Lahemaa linnustiku inventuuri hinnangul pesitses Lahemaa linnualal 70–90 musträhni paari. IUCN liikide ohustatuse hindamise järgi on musträhni sigiv asurkond Eestis 2023. aasta seisuga soodsas seisundis ja nii kogu maailmas kui Euroopas 2024. aasta seisuga soodsas seisundis.

Musträhn eelistab elupaigana okasmetsasid ja männikuid, kuid teda võib näha ka lehtmetsades. Samuti võib teda kohata raiesmikel ja põlenud metsamaadel. Musträhn suudab uuristada õõnsusi ka elusatesse puudesse, täites sellega ökosüsteemis tähtsat rolli: tema rajatud mikroelupaikadesse saavad hiljem pesapaiga rajamist jätkata väiksemad rähniliigid, mis kokkuvõttes suurendab kogu ala elurikkust. Juhul, kui musträhni elupaikades, mis asuvad kaitseala piiranguvööndites ja kus liik on kaitse-eesmärgiks, lähtutakse põhimõtetest, et raietel jäetakse säilikuud grupiti, eelistada mände ja surnud puid, säilitatakse õõnsustega puud ning muud raiet teostatakse väljaspool pesitsusperioodi, mis kestab 15. märtsist kuni 30. juunini, siis ei ole raietöödel musträhnile olulist mõju.

Arvestades, et kavandatavate raiete korral säilib puistute ülarinne ja raiet tehakse väljaspool laanepüü ja musträhni pesitsusperioodi, siis ei mõjuta kavandatavad raiet Lahemaa linnuala sellisel määral, et väheneks liigile elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet.

Kuna kavandatava raieala 30 m mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletutele muid Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi

⁹ Allikas: Keskkonnaameti 02.01.2024 korraldusega nr 1-3/24/1 kinnitatud „Metsade väärtuspõhise kaitse korraldamise ja majandamise juhis” (leitav Keskkonnaameti kodulehelt: <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/metsandus/metsateatis-ja-metsaregister>), mille koostamisse on olnud kaasatud Keskkonnaameti ja Keskkonnaministeeriumi spetsialistid, liigieksperdid ja looduskaitsebioloogid Tartu Ülikoolist, Eestimaa Looduse Fondist, Eesti Ornitoloogiaühingust jt institutsioonidest.

elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatav raietegevus nende alade kaitse-eesmärke ei kahjusta.

Kavandatavad raied ei mõjuta ebasoodsalt Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Harvendusraie ja aegjärgne raie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndis. Mõju rahvusparki kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p-s 3.3.1.2 (kaitse-eeskirja § 1 lg 1 p-de 2 ja 3 kohaselt kuulub elupaikade *9010 ja 9070 ning laanepüü ja muusträhni kaitse ka Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärkide hulka). Alal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud muid Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid, mida raie mõjutaks.

Kavandataval raiealal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte (sh liikide leiukohti).

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Teadaolevalt ei kavandata raiealal ega selle lähiümbruses muid tegevusi, millega raiete mõju võiks kumuleeruda.

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga, MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 22 lg-le 3 on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 4 kohaselt Keskkonnaamet) võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

Metsaelupaikade kahjustamine ei ole lubatud. Üldreeglina tuleb metsamajandamisel elupaigatüüpides sõitmist vältida, kuid kui see ei ole võimalik, siis tuleb kokkuveoteede kavandamise lähtuda üldistest põhimõtetest, mis on leitavad Keskkonnaameti kodulehelt¹⁰.

Harvendusraie tegemisel ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks kehtestatud alammäärast (MS § 31 lg 2, MME § 6 lg 4).

Lähtuvalt LKS § 14 lg-st 6 ja LKS lisast „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” ei tohi aegjärgse raiega viia puistu esimese rinde täiust madalamale kui 30% (vt p 3.1.1).

LKS § 55 lg 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Raietööde (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemine on laanepüü ja muusträhni elupaigas liikide paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil 15. märtsist kuni 30. juunini keelatud. LKS § 55 lg-st 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja

¹⁰ <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/tegevused-kaitstavatel-aladel/muud-luba-vajavad-tegevused#juhis-kaitstavatel-a>

kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab laanepüüst ja musträhnist lähtuv ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Harvendusraie käigus jätta soovitatavalt laanepüü elupaigas 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata vähemalt 0,05 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne. Raidmed ladustada selliselt, et need ei kataks olulist osa metsa pinnasest, et mitte vähendada oluliselt toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele.

Raiete tegemisel tuleb säilitada koosluse looduslik tasakaal ning liigiline ja vanuseline mitmekesisus (kaitse-eeskirja § 22 lg 2). Soovitatav on olemasolul säilitada osa surnuid ja surevaid puid, jalalseisvaid puutüükaid, lamapuitu, õõnsuste, lõhede või lennuavadega ning väga suure rinnasdiameetriga (üle 40 cm) või ebatavalise kasvuga puid. Sellised elemendid metsas võimaldavad leida elu- ja toitumiskohti erinevatele linnu-, putuka- ja seeneliikidele, suurendades seega ka liigilist ja vanuselist mitmekesisust.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Eelhindamise otsus on koos metsateatise otsusega metsaregistris ning avalikustatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Külli Rahu
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond